

Stormächtigste Allernädigste Konung!

Då Eders Kongl. Maj: behogat i nåder införda förkla-
ring af mig öfver de klagomål, som af vederbörande Embets-
myndigheter i Norge och Järnkles i Finnmarkens Amt, befvit

anförda öfver min verksamhet i egenskap af Prest i den Sveri-
ska Lappmarken, hvilken verksamhet förmåes hafva haft en
skadlig inflytelse på allmogens främsflämning i det
nordliga Norge, så vågar jag i djupaste underdanighet till
Ederes Kongl. Majts nådiga och högtuppliffta bepröfvande
hemställa, huruvida sådana emot mig siktlade grundlösa till-
vitelser må ega något värde, emär intet enda factum
kunnat anföras, som skulle hafva gifvit klagomålets för-
fattare anledning, att med något slen af sannolikhet
pråborde mig någon slags medelbar eller omedelbar del-
aktighet uti de anmärkta oroligheterna i Kouto-
keino och Finnmarken. Ty att jag må lemna oar-
märkt allt hvad som derom blifvit af hat och ill-
vilja infört i Tidningarne, hvilkas tvetydiga Auctoritet
den Kongl. Norske Regeringens Departement för Kirke-
og Undervisnings Væsenet åbenbar sig, vågar jag först
till bevarande upptaga det hufvudsakligaste af "Tromsø
Biskops Skrifvelse till Kirke Departementet, dateret 7de Ja-
nuar 1853", svarpå den Norske Regeringens oförmönliga
omedöme om min person tyckes vara grundadt.

Uti inledningen till denna klagoskrift anser Herr Bi-
skopen sig vara öfvertygad derom, att jag utöfvar ett stort
och skadligt inflytande på "Finnerne" i Koutokeino För-
samling. Denna förutfattning är alldeles icke grundadt. Jag
har alldrig efterträfvat något stort, än mindre skadligt in-
flytande på en frammande församling, och hvad angår
de personer som deltagit i oroligheterna och mordgernin-
garna den 8de November 1852, så äro de för mig alldeles
obekanta. Deputat har jag, sedan Mars månad 1849
icke haft någon beröring med Koutokeino Lappar, om
jag undantager de tillfällen då visitation blifvit hållen

i Harsuando 1850 och 1857: jag har icke heller annars än veckovis haft någon kunskap om Koutokino Lapparnes villfarelser, förrän jag erhöi Herra Biskopens skrifvelse derom i Mars månad 1857.

Herra Biskopen anför vidare uti andra punkten af sitt memorial, att mina bemödanden för nykterhetens befämjande skulle hafva leddt mig till förtjyft, derest icke nykterhetz saken tagel en religiös ritetning. Visserligen har mitt bemödande i början gått ut på nykterhetens befämjande; men nykterhet allena, ehuru nödvändig för detta lifets bestånd, hälsa och tröstad, innebär icke allt hvad människans behöfver för uppfyllandet af sin moraliska bestämmeelse. Människans religiösa behöf tillfredsställas icke dermed, att hon är nykter. Den fallna människans förnämligaste behöf är förfönig med Gud på grund af Christi förtjyft och tillfyllstgöring, enligt vår Religiösa antagna grundsatzer, innesfattade i våra Symboliska Böcker. I inlighet med dessa af mig och snåhända öfwen af Herra Biskop Juel på Tromsö beordrade läroformer, varit nödsakad att predika Lagen till väckelse och Evangelium till tröst för ångersfulla och bortfärdiga Syndare. Jag har varit nödsakad att bestraffa icke allenast den förfärliga fyllerilasten, utan öfwen andra laster och lagbrott: jag har försökt att lifva den flumrande religiösa känslan ibland mina åhörare, för att derigenom böja dem väcka, förtt en rätt syndakännedom eller ett klart medvetande af den fallna människans djupa föderf och sedan en allvarlig och upprigtig ånger öfver begångna Synder, samt flutligen en innerlig längtan efter nåd och syndaförlåtelse; jag har icke heller underlåtit att genom Evangelii predikan visa mina åhörare till den

3

Stor Medlaren Jesum Christum), som är försämringsoffret för
våra synder, hvarigenom också många fått utfara verkan
af Guds nåd på sin själ, hvarätt den lifvande tron
genom den Helige Anden nådverknningar blifvit hos dem
uppstånd, och hafva de således i ordet egentliga mening
blifvit delaktige af Jesu Christi förtjenst; allt detta i
öfverensstämmelse med den rena Evangeliska Lära och de
Symboliska Böckerna. Skulle nu Herr Biskopen anse
ny kyrketygelsen hafva tagit en skufv riktning, då den
tagit en Religiös riktning, och sålunda hvilat på en
Religiös grund, då har hans verkliga laga skäl att an-
klaga mig såsom den der uppriktar folket; men kan Herr
Biskopen icke bevisa, att mina ny kyrketygelsens
tagit en falsk och skadlig riktning, då de tagit en Re-
ligiös riktning, eller haft Religionen till grund, så hade
han bort söka motiven till vilfarselen i Koutokiens
uti helt andra omständigheter, hvilka möjligtvis genom en
öpartisk granskning af de hemliga intäro, som finnas
i människohjertat, skulle kunna uppdragas.

Uti tredje punkten af selt memorial lemman Herr Bi-
skopen ossgjort, huruvida det ställ i min magt att hålla
de Religiösa rörelserna inom "rimliga" gränser", förmenande
likväl, att jag ^{icke} hört den i Guds ords ljud, att jag icke
motarbetat vilfarselerna och de falska lärdomar, som straxt(?)
gjorde sig gällande. Denna falska förutsättning smärte
jag helt och hållet bestrida. Jag har redan förut nämnt,
att jag icke annars än ryktligen haft någon kunskap
om vilfarselerna i Koutokiens, förrän Biskopens skrif-
velse härom kom mig tillhanda. Huru kunde jag mot-
verka dessa vilfarseller på mer än trettio mils afstånd
från stället, häft jag ännu icke kände hvaruti dessa
vilfarseller bestodo. Jag har efteråt försökt att göra
mig närmare underrättad om rätt beklaffenheten af

3

desse villfarelsen, hvilkas tillvaro Herr Biskopen endast nämner &
Under min vistelse i Kaarehuanda i Mars 1857, träffade jag några
Koutokino Lappar, hvilka af Kaarehuanda Församlings Lappar
✓ sedes vara smittade af den i Koutokino uppkomna villfare-
relsen. Jag försökte att intala mig i samtal med dem,
men förvirringen i begreppet var redan så långt kommen,
att jag inte kunde tala ett enda förnuftigt ord med dem.
Deras hy var mörk, deras uppsyn dystrar: de hade en
hvit fradga i munnen, och spaltade ofta under sitt tal.
Såvida de inte ansågo mig för senlärig, sedan de, jag vet
inte genom hvilken anledning, afskick ifrån den Troslåra,
som några år förut blifvit predikad i Kaarehuanda, så
hade dessa numera intet förtroende för mig: jag kunde inte
heller i början begripa hvarifran de hade fått sina
fästa ideer i Troslåran. I hvilket har jag efteråt försökt att
göra mig en sannolik föreställning om första anledningen
till den förfärliga förvirringen i begreppet.

Sedan Luther Postilla blifvit översatt på finska, har
Allmoget på Tornå Elfs område med begärlighet förskaffat
sig exemplar deraf, och såvida de fastboende i Kouto-
kino tala finska, hafva äfven dessa, efter hvad jag tror
mig hafva hört, förskaffat sig några exemplar deraf. Eru-
ru Luther uti en viss mening latit undfalla sig uttranden,
som kunna missförstås, om man inte gifver agt på an-
demeningen af Luther skrifter, kan man dock inte
göra Luther ansvarig för de villfarelsen, som i anled-
ning af Luther missförstådda ord, på flere ställen uppr-
kommit, hvarom äfven kyrkohistorien vittnar. Luther
har på något ställe i rent anständig och Christelig mening
uttralat: "jag är Kristus". Dessa Luther ord, skulle i första
närande låta förmatna och i högsta grad Påviska, såsom
vore de ett uttryck af en inreboende till hög grad

flitig i genrättfärdighet och andelig högfärd; men andemeningen af Luthers skrifter utvisar, att Luthers icke var uppreblätt af andelig högfärd, ehuru hans fiender ville tillvita honom sådant. Emedertid är det min öfvertiggelse, att dessa Luthers ord: "jag är Kristus," gifvit Lapparne i Koutokino anledning, att i sin inbillning höja sig öfver det onskliga själfmedvetandet; sedan nemligen dessa Luthers ord fått inflyg i deras hjertan, blef det hos dem en fix idé: "jag är Kristus." Derigenom blefvo de Gudar och vana andar och således hvad själen eller anden beträffar, alldeles själfvillig. Men till en sådan höjd kunde icke komma i ett ögonblick, utan försäringom, i det de, steg för steg följde Kristus uti hans förändring och upphöjelses tillstånd. Denna gradvisa förändring och upphöjelse, ansågo de sig hafva genomgått: den nädnes ordning, som de följde, innesfattade tio grader: de hade nu kommit till fjärde graden af Christe upphöjelse, "sittande på Guds högra hand!" och den fjätte acten af Christe upphöjelse, "dådan igenkommande till att döma lefvande och döda", återstod ännu, och denna idé var det trohigen som förvärfade dem, då de den 8de November 1659 tågade till Koutokino för att verkställa edmen. Men alldrig kunde jag ana, att under detta igenkommande till att döma lefvande och döda låg en hemlig mening inunder, att verkställa edmen lekamligen, ty de så, som jag hade tillfälle att se i Karasuan-do, voro icke vildfenta: när man bad dem tåga, så tågo de, och när man bad dem gå ut, så gingo de ut.

Allt de vilde, sedan af naturen stolta Koutokino Lapparne kunde genom en förvildelse i begreppet fringa sig till en sådan höjd af Gudomligt själfmedvetande, bör icke förfalla någon besynnerligt, då man kan se huruledes Popen upphöjde sig till en Christe Stathållare på jorden, och tillignade sig samma Gudomliga rättigheter, som Lapparne i Koutokino i Absen flera tankar som blifvit anförde för världens ljus, hafva kommit nog nära samma höjd af Gudomligt själfmedvetande

enär de vägat påstå, att "menschligheten är Christus" (Hegel); och den
som påstår, att menneskan är "profetisk god" (Petrelli) tycker ämne-
stora i moraliskt hänseende icke vara långt ifrån själfmedvetandet,
af sin Gudsomliga natur. Men vet ämne-stora, att reformatorerna
hade en motsatt tanke om människans moraliska Karakter, enär
de antogs, att menneskan i sin oomvända tillstånd är "profetisk ond".
Den som påstår, att människans onda vilja icke är hennes egen vilja;
(Martensen) kan också genom en Jofsons bevisa, att "människan vä-
rderliga vilja vill alltid det goda och förnuftiga" (Martensen). En
motsatt till detta område om människans vilja finner man i ~~Cocten~~
Andersson, hvoreft det heter, att affsynden innebär en benägenhet till det
onda och en oförnögenhet till det goda. Men när och hwareft har
Herr Biskop Juell hört mig dröja om sådan lära, som kunnat gifva
Koutokienoboerna anledning, att upphöra sig till helighet och synd-
frihet? Val har Herr Biskopen uti ättende punkten förklarad, att
willoandarne i Koutokieno åberopat mig såsom upphofsman till de
åklagade wilsfärfarna, och att jag skall hafva styrkt dem i den
tron, att de woro syndfria; men borde icke Herr Biskopen af mina
predikningar, hvilka han säger sig hafva sett i affskrift, hafva
erhåmt en motsatt syn, ifsynnerhet som han uti femte punkten sag-
lar dessa predikningar innehåll för deras "terroristiska förkyndelser
af Loven og den yderste dom". Borde han icke hanuti hafva fun-
nit en motfärd och underläggning af willoandarnes uppgifter.
Till mig för de benäddade har jag förkunnat någon inneboende
helighet eller syndfrihet, ehuru nu warande Bibel tolkare påstå,
att det själattillstånd, som afmålas i Romarenas 7. icke påser
på en benädd, utan på en menneska, som står under lagen,
hvaraf alla skulle följa, att en benädd skulle vara fri från
de lusttelser och ansäktningar, som Apostolen i detta Capitel
framhåller. Jag har deremot i mina predikningar antagit
Luthers mening, att äfven detta Capitel handlar om en
benädd människas själattillstånd.

Moidarna i Koutokieno hade ju äfven, efter många önskan,
kunnat angifva mig såsom upphofsman till mordet; ifsynnerhet

Som visse infändare i Norrbolling Posten återopat mina hemliga
präpredikningar och äggelser till anställande af mord och mordbrand,
derest icke villoandarne under striden med de farsade farsarna, sven-
nit sig fördomda af mina predikningar; men Herr Biskop Fecl,
som icke forstär hvarken lappiska eller finska språket, har
forst och framst blifvit for bakom ljuset af sina sagomän,
och for det andra har han icke kunnat göra någon skillnad
emellan villoandarne och de farsade farsarna, hvilka äfvenledes
åberopa mig säsom upphofsmän till den Religiösa rörelsen.
Och emedan de farsade farsarna, som med större skäl än villo-
andarne åberopa sig min auctoritet, sedan de stodo i strid med
de forvillade, hvarom Biskop Fecl under sin vistelse i Koutokino
icke läser hafva fått någon pärlig upplysning, så hade villo-
andarne beslutit, att utrota afven dem, som voro af Rästadii
parti, och att forfatta sina mordande stroftog ända till Ken-
gis. Huru kan nu denna uppgift stå tillsammans med
Biskop Fecls grässtunde, att allmogon i Koutokino åberopade
sig min auctoritet med en enstämighet, som icke häntydde
på enskilt missförstånd? Det kan icke på annat sätt forstås,
än att båda partierna smätte hafva återopat sig min auctoritet
ända till des villoandarne i Marti månad 1852 blifva ofver-
tygade, att jag icke gillade deras villfarelse. Men att jag
icke med mig kunde dämpa des villfarelse, var naturligt,
då jag hade forlorat deras fortroende; då de betraktade
mig säsom fiende till deras gifstagna helighet, kunde jag
icke verka på deras ofvertygelse. Också voro de så,
som jag träffade i Kareluande, på sedne blott befründade
med husfudmännen for peten.

Jag har ansett nödigt att nog utforska och efterfråga forsta
anledningen till den grusveliga forvillelsen i begreppet, men jag
har ännu icke kunnat få någon säker underrättelse om
forsta upphofsmannen till villfarelsen. Hvad jag sedermera
hoit berättat af trovärdiga personer, har icke blifvit någon-
stades omnämnt i Tidningarne; men kan likväl tjäna till
upplysning i ämnet. Det är numera bekant, att Herr

Pastor Stockfleth, underrättad om de Religiösa förhållandena i Kouto-
kino, bestämde att begifva sig dit ifrån Christiania för att taga
närmare kändedom; ^{derom} men han underlät att gifva sin ankomst
tillkänna. En morgon, så berättar min fagerman, flög Stock-
fleth in hog en af de fastboende i Koutokino: husbonden
i huset, nästan yrvaaken, känner igen Stockfleth, men för-
ställer sig, att djufulen spökade i Stockfleth's gästställe, ty man
men wisse icke annat än, att Stockfleth vistades i Chri-
stiania. Husbonden i huset började alltså att wälsigna sig
i affigt att afsända ifrån sig detta onda. Stockfleth ä-
rind sedan trodde att mannen öfsade signeri, och som Stockfleth
är af naturen hit, började han att bankapa husbonden i
huset. Han war alltså ett dubbett misshörigt; men uppträdet
verkade märkligt på allmogens sinnesstämning: det verkade miss-
tröende för Stockfleth's person, emedan allmogen icke kunde
föreställa sig, att en andas man skulle börja sitt omvär-
delseverk med hugg och slag. Stockfleth war annars
sedan gammalt omtykt och ättkad utaf allmogen i Kou-
tokino, och had lättigen kunnat tillvinna sig de wäntas
förtroende, om han wist mera självbeherskning. En annan
gång hände det, att en köpman från Alton kom till
Koutokino medförande handklappar, solskin och järnkredor, hvil-
ka fängselskap han kastade på marken mitt framför kyr-
kodörren under gästtjänst. Detta skedd förmod-
ligen i affigt att insjaga skrämsel; men åsynen af dessa
fängselskap verkade som en elektrisk stöt på den i kyr-
kan varande församlingen, så en man, som handskredor kom
in i kyrkan, gaf tillkänna, att man nu ärnade guds-
Stephani tro. Derigenom stegrades inbillningskraften och
allmogen trodde allmänt, att det war en tillställning af
Pastor Stockfleth. Uti dessa illa beräknade kraftåtgärder,
skall en opartisk betraktare af handlingarnas gång småhända

3

finna en anledning till den försviaring i begreppet, som kort der-
på uppfyldt bland villoandarne.

Allt jag uti mina predikningar och hela mitt förhållande
befordrade den Religiösa världen, är visserligen riktigt an-
märkt i Herde brevet af Biskop Feely memorial; men
det var min glögt som Lärare, att befördra ett andeligt lif
bland mina åhörare och motverka ledsoförfuset. Hvad Herr
Biskopen i senaste brevet anmärkt om mina prediknin-
gar, att de innehålla terroristiska förkunnanden af Lagen
och den ytterfladomen, det förnekas icke; men Lagens
förkunnande från Sinai berg var ännu mera terroristiskt,
och derfor kunde uti Israels barn höra det förskräck-
liga Basenaljdet. Allt mina predikningar innehålla
Köningslösa yttranden om Präster och Embetsmän medgifves
så till vida, som dessa villja tillägna sig de ställen uti
den Heliga Skrift, som äro riktade emot Präster och
Embetsmän i allmänhet. Skulle väl Herr Biskopen vilja
pröfva, att alla Präster och Embetsmän böra undantagas
ifrån de blytrossningar, som finnas i den Heliga Skrift?
Icke måtte väl dessa hafva kommit lika långt i hellig-
het och synöfhet, som villoandarne i Koutokuns, att de
behöfva undandraga sig alla påminnelser om Guds strän-
ga rättfärdighet. Att mina predikningar innehålla krafsa
bilder medgifves äfven, såvida krafsa bilder eller starka
målningar finnas äfven i Bibeln. Icke måtte det väl
vara Herr Biskopens mening, att en Prest bör gå förbi
Johannes Dopning krafsa bilder om yxan och roten
på trä, om de huggormars afföda, om mannen, som
renfar sin loga, om agnarne, som skola uppbrännas uti
evinnerlig eld. Icke måtte det vara Biskopens mening,
att en Prest bör med stillatigande gå förbi Frälsarens
hårda uttryck om det aränga och horiska släktet, om
rika mannen och Lattarus, om den Babyloniska skökan

3

som rider på Leoparden, om den stora draken, som vill upp-
fluka Sverbarnt, om praddorna och skorpionerna, som omtalas i
Upprebarntse boken. Dessa och dylika liknelser, som finnes
upptecknade i den Heliga Skrift, har jag visserligen brukat i
mina Predikningar, och att hjälpa dessa liknelser, som finnes
i den Heliga Skrift, är hållne i en "agiterande ande",
skall icke kunna nekas. De gå visserligen ut på, att väcka
åhörarnas "lätt besvrliga gemyter", men huruvida den flum-
rande Religions känslans väckande till lifagtighet må kallag
för "upphetsning till fanatism" såsom Herr Biskop Feul för-
minar, derom kunna omdömena vara olika. Man kan på
ett Auditorium hålla föreläsningar i dogmatik och moral,
men på en Predikstol, skulle ett sådant tråkigt föredrag
trötta åhöraren. Våra förnämde ~~predikanters~~ talare och
Predikanter, bemödanden gå ut på att verka på hjertat
och väcka åhörarnas känslor, emedan kärslan ligger till
grund för tanken, för omdömet, för viljan: hjertat, som är
känslornas organ och medelpunkten för människans hela orga-
nism, anses också af många vara den herskande prin-
cipen i människan, eller den kalla hvarifrån både godt
och ondt uppväxer.

Under sitt bemödande att samla alla möjliga bevis till
mitt förklalande, har Herr Biskop Feul uti fette punkten
af sitt memorial behogat nämna, att en af mina döttrar
varit stadd på en missionsresa till Syngon; men det synes
af alla biomständigheter, som Herr Biskopen sätter sig
vid, att han varit illa underrättad om satta förhål-
landet. Min älska dotter har varit i Syngon långt förr
än den Religiosa rörelsen uppkom i Kareland: hon
har varit der i helt andra ärenden, än dem Herr Bi-
skopen formälar. Hvad Herr Biskopen formälar i Sjunde

punkt af det memorial, att "Finne i Koutokins drogs till Kareuando, för att lada sig smitta" som de biträmande uttryckte sig, är också en uppfattning af den Religiösa rörelsens grund. Dessa föreställde sig, att den nyborjade väckelsen i Kareuando var en smittosam sjukdom, och när någon af nyfikenhet begaf sig till Kareuando för att se den underliga sjukdomen, fado de andre, som föräglade och försmäddade de väckte, att de till Kareuando farande ville det för att "lata smitta sig", men att de återvände med förakt för deras egen Prest, "som nu i deras frimodighet som en oändelig och oomvänd man, ja som en djupulens människas, som ingen skulle höra eller följa", kan fördrä en förklaring, såvida den Prest, som då vistades i Koutokins, hade insipit en ören ande af bränning flaskan, och till följd af denna andes verkningar tillträttarvisade han sina väckta åhörare handgrepligen, i stället för att ledsaga dem i jagtmodigom anda.

Uti åttonde punkten af det memorial förinlämnat Herr Biskop Juul, att "rörelsen i Kareuando ställades till en del efter Lestadi förflyttning till Kengis," men den den i en förvroligande Grad tilltog bland Koutokins Finne;" och i omedelbart sammanhang härmed, ställer Herr Biskopen mitt stora inflytande på allmoget i Koutokins. Här vågar jag i djupaste underdanighet utbedja mig den nåden, att Eder Kongsmåttäckligt fatta nådig uppmärksamhet på inconsequensen i Herr Biskopens bevisning och det falska iden conclusion, som göres af den här uppräpade premisen. Herr Biskopen antager, att den Religiösa rörelsen till en del ställades i Kareuando efter min förflyttning till Kengis. Såvida nu denna händelse fattas i omedelbart sammanhang med mitt aflägsnande från

3

Kareluando, så borde Herr Beskopen äfven hafva insett, att
min inflytelse på Lappallmogen i Koutokiino hade bort
aftaga i samma mån, som jag aflägsnade ifrån dess
gränskap. ² Det stället gör sig nu den falska slutfatsen,
att mitt inflytande på allmogen i Koutokiino blef
större ju längre jag aflägsnade derifrån. Det falska
i deductionen består synbarligen deruti, att mitt aflägs-
nande från orten, hade den verkan i Kareluando,
att min inflytelse på allmogen blef mindre; men uti
Koutokiino, som låg ännu längre bort ifrån min
verkningskrets, blef inflytelsen större. I själwa verket
är förhållandet med min förmenta inflytelse på allmo-
gens seningsstämning i Koutokiino sådant, att väckel-
sen i Koutokiino ike kunde urarta till för-
meri, medan jag var i gränskapet, såvida den till-
fälligtvis kunde erhålla en förnuftig ledning; men
då jag var så långt ifrån orten aflägsnad, att huf-
vudmannen för den Religiösa sorselsen ike kunde
så någon upplysning af mig uti förfallande tröster
och tvifvelsmål, så blef allmogen lemnad liksom
på egen hand. Och såvida den Religiösa sorselsen
hade sin utgångspunkt uti den absoluta mykterhets-
principen, så var detta det förfä vilkor, som för-
drades ä Lärarens ledan, för att vinna sina väckta
åhörarens förtroende, att han borde vara absolut
mykter. Men då varande Prästen i Koutokiino ville
ike gå in på detta vilkor. Härigenom tror jag
det vara tillfälla bevisst, att villfarelsen i Koutoki-
no har uppkommit genom helt andra krafter och
verkningar, hvilka jag ike kunnat förkomma.

3

Mitt samvete bär mig det vittnesbörd, att jag efter min
förflyttning till Kengis, hvarken sökt eller haft någon
inflytelse på allmogen i Koutokiens; men emedan Herr
Biskop Jusel har för ossigt att medelst sökta bevis
påbörda mig en sådan tillvitelse, nödgas mig sifför-
svaret, att ådagslägga det falska i bevisen och det
inconsequenta i conclusionerna.

Uti minde punkten beklagar sig Herr Biskop Jusel
deröfver, att jag, med förbigående af Herr Biskopens upp-
maning, att betaga Lapparne all anledning till att tro
sig berättigade till mitt medhåll i deras okristliga me-
ningar, i det stället utbruder mig öfver det otillbörliga i
vänderbörandes föransställningar, som just på denna tid
träffades emot Koutokiens Lapparnes inbrott på den
borgliga ordningen. Om Herr Biskopen behagade no-
gare begrunda andemeningen i min till honom ställda
skrifvelse, skall han finna, att jag icke ogillade den
borgliga lagens anellankommt till stäfsande af de
uppkomne oordningarne; men att jag ansåg det vara
opolitiskt att använda hårdare mätt och steg, såvida
en mildare behandling möjligen kunnat lugna de
upprörda sinnena; och hvad "Prästeståndens Skole-
ligheder" beträffar, så är det tillräckligt allmänt
bekant, att Lappallmogen i Koutokiens och Karas-
jöki blifvit i långliga tiden lemnad utan Reli-
giöns undervisning, sedan de äldre Norrka mission-
närerne fallit undan. Dese bemödade sig att
meddela Lapparne undervisning på deras eget
språk: de visade äfven nit för saken, de
kände sin pligt som Christne, att omvända hed-
ningarne till Christendomen; men detta nit floknade

alldeles med de äldre missionärernas död; och sedan de
äldre upplagorna af de på lappiska tryckta christen-
doms böckerna gått ut, började man att meddela chri-
stendoms undervisningen på norska, hvilket var för Lap-
parne obegripligt. Prästen västades några månader i
Koutokino och predikan skedde genom tolk. Detta för-
hållande har ägt rum ända till dess Pastor Stöckfleth
förskaffade dem lappiska böcker. Genom denna för-
sämlichkeit hade allmogem i Koutokino blifvit i bok-
stäfelig mening lunnad i andeligt mörker. När nu
det andeliga behofvet väcktes, blef deraf en naturlig
följd, att folkets behof af undervisning och upp-
lysning blef ganska stort. Men emedan den
nödvändiga Christendoms-kunskapen saknades, så blef
denna brist på ljus och kunskap i nådens ord-
ning en anledning till de uppkomna villfarelserna.
Då här till kom, att Läraren uppträdde med en
afsig spinnspänning emot sina väckta åhörare,
utan att besinna, att människor, icke hvilka
hjärtan ett andeligt bekymmer blifvit väckt, så
på Läraren såsom på ett ljus i ett mörkt rum,
så kunde det icke vara så oväntadt, att en vill-
farelse uppstod, som möjligen hade kunnat före-
komma, om Prästen i Koutokino hade handla-
rat den andeliga elden med varsamhet. Erfar-
venheten visar alltså, hvarest Läraren och
Pietisterna sinna, att det mätta kommer an på
Läraren, huru han leder den andeliga rörelsen.
Har Läraren varit mildtalande, mild, sagtnodig,
föredragfam, så har det merendeligen lyckats honom
att vinna förtroendet; så snart de väckte fält
den oförtrogelsen, att Läraren själv har allvar

med sin Christendom, så hafva de med förtroende
till Lärarens bättre insigt i andeliga ting, emottagit
vattelser; han har så kunnat moderera pas-
sionerna, nedstamma det öfverflödande i känslorna,
och vatta det irriga i begreppet. Han Läraren der-
mot väst ofördraglighet, han har bemött de väntade med
skalkhet och förakt, så har han genom förtorat förtroen-
det. Hvad Herr Biskop Juul för öfrigt yttrar i sinde-
punkten af sitt memorial om mitt betendi vid visi-
tationen i Karasjando, det är ett nytt bevis på Herr
Biskopens lättrogenhet. Han upppnappar med begärlighet
allehanda förunderliga historier och rykten, som den
Religiösa världens fiender, med tillhjelp af inbillnings-
kraften utspira. Han förmåder jag hafva fått den
uppgiften af Pastor Stockfleth, att jag skall hafva
vägrat en gäla "adgang till Herrns Bord," att jag
för denna sak varit inkallad till Consistorium i
Hernösand, att jag skall hafva utkräft 12 ps. af hvar
och en som brukat det 6te Bud, att jag ansett detta
som bot för den begagna synden med mera. Uti dessa
uppgifter äro saken, personen och händelser så upp-
blandade med historier och lögnaktiga uppgifter, att
21 jag icke anser nödan värdt att utbrida mig i nå-
gon vidlyftigare förklaring deröfver.

Som hufvudsändamålet med Herr Biskop Juuls memo-
rial tyckes vara, att han vill göra mig misplänkt
såsom den der uppväcker och underhåller den
orsliga finskstämmningen i det nordliga Norge
och fördelas ibland Lapparna i Kautokieno, så vä-
gar jag nu till bevarande upptaga det i tionde
punkten af klagoskriften anförda flutpösthäendet,
hwilket är af följande ordalydelse: "De finnst af
endel Fjeldsfinner i Kautokieno förövede Missgjernin."

3

ger en visnisk Gjenstand for Lappadius's Misbilligelse og
Beklagelse; men skulde det vare Tilfaldet, at han har be-
draget til at vække og nære den fanatiske Stemning blandt
Finnene, kan han ikke fritages for moralsk Ansvar."

Ud' bevarande af denna punkt, vågar jag i djupaste un-
derdanighet utbedja mig Ederes Kongl. Majt's nådiga uppv.
märksamhet å den falska förutfattningen i Herr Biskop
Juels deduction, bestående deruti, att jag skall hafva
befrämsat villfarelsen i Koutokeino, uppå hvilken förut-
fattning han grundar sitt slutbestående, att jag icke
kan frikännas från det moraliska ansvaret. Men jag
vågar hoppas, att Ederes Kongl. Majt. tänkt i nåder
taga i öfvervägande de här anförde grunder och
skäl, hvarför jag icke kan taga på mitt samvete
skulden till de uppkomna villfarelserna i Koutokeino,
hvilka jag hvarken föränlett, gillat eller befrämsat;
så kan jag icke heller taga på mitt samvete det
moraliska ansvaret för det skeddä mordet i Koutokeino.
Jag kan icke taga på mig detta ansvar i den mening, som
Herr Biskop Juell åsyftar, nemmligen, att jag bör vidkännas
skuldig till det moraliska ansvaret i den allmänna opi-
nionen, hvilket innebär ett juridiskt ansvar, åsyftande
mitt förhållande i ovärksamhet i egenskap af Religions-
lärare. Att detta tyckes vara Herr Biskop Juels
verkliga mening, synes af den sista punkten i hans
memorial, hvareft han yttrar sin önskan, att beskaf-
senheten af min verksamhet, af den lära jag drif-
ver och hela mitt förhållande som Prest och Embets-
man, borde blifva närmare undersökt. En sådan prof-
ning vill jag visst icke underdraga mig, i händelse
Ederes Kongl. Majt. i nåder anfåge en sådan under-
sökning om mitt förhållande såsom Religions lärare

vara af nöden. Hvad i öfrigt det moraliska ansvaret angår, så har jag icke kunnat undandraga mig den del deraf, som den Allwäldige behogat pålägga mig.

För öfrigt kan det moraliska ansvaret genom brist på consequens i den logiska deductionen utsträckas till öfverbevisning, om man utgår ifrån den falska förutfattningen, att hvar och en, som i god mening börjar ett godt verk, bör också ansvara för följdena deraf, om det goda verket, genom främmande magters inverkan, skulle urarta till ett ondt. Man skulle med en sådan förutfattning kunna bevisa, icke allenast att Luther bör vara ansvarig för vederbjarnenas excesser, utan äfven, att Christud måtte vara skulden till Skariots självmord: man skulle flitligen genom en sådan bevisningskonst kunna göra Skaparen ansvarig för allt det onda som sker i världen. En del af 16de, 17de och 18de Seklernas rationalister, Deister och Fortänkare hafva verkligen försökt att använda en falsk öfverbevisning emot christendomen och dess Höga Stiftare, så de velat bevisa, att christendomen förorsakat stora blodgjutelser och otaliga människors lidanden, och af denna falska förutfattning hafva de velat draga den flitfattig, att världen skulle hafva varit i ett mycket lyckeligare tillstånd, om det christna förbundet aldrig kommit till. —

Sedan jag nu i djupaste underdanighet förklarar mig öfver innehållet af Her Biskops Juels memorial till Kirke-Departementet, hvarpå den Kongl. Norske Regerings Departement för Kirke- och Undervisnings-Väsenet grundat sitt omdöme om min skadliga indflyttelse på den lappiska och finska allmogem i det nordliga Norge, vägar jag i lika underdanighet afgifva förklaring öfver den norske Regerings inställning

B

under dänigste Infällning af 14de Februar 1853," innehållande åt-
skellige memorialer och meddelanden af Lokenpredsten Qvale
i Skuvö samt af Foged Hauge och Byfoged Saxlund, rörande
de befärade oroligheter i Finnmarken. Jag känner ike huru
desse oroligheter mä stå i något sammanhang med villfarel-
sena i Koutokino; men då i disse relationer ingen skill-
nad göres emellan de försade Läsarena och villoandarna i
Koutokino, anser jag mig böra uttala min öfvertygelse, att
de försade Läsarena ingalunda hysa en sådan tanke om
regeringen, att den ike skulle hafva magt att qvåsa de
vidfänta våldsvärkarnas ofog; tvärtom är det min öfverty-
gelse, att de försade Läsarena snäppe begära skydd af landets
Öfverhet, om de vidfänta skulle hafva något ondt i sinnet.
Likadeg är det min öfvertygelse, att uti disse relationer
kan ligga någon öfverdrift. Man har till exempel uti
Norbottens Posten sett en artikel införd, hvaruti Embets-
männen och de Handlande uppmanas att medläga försvars-
vapen på resorna till marknaderna i Kungis, Jukkajärvi
och Kareisando, under förutfattning, att alla Läsare äro af
samma skrot och Korn som villoandarna i Koutokino.
Uti relationerna om Läsarena i Ålken finnes den upp-
giften, "att de ike agta för sig att resa till omvän-
delse." Om denna uppgift är sann, så snäppe den förtta
berättaren hafva tagit inbillningen till hjälp, då han till-
räknade fallen på alla Läsare. För öfrigt snäppe
jag anmärka, att om någon af det exalterade floget
yttrar ett ord, som pluralitetens af de försade Läsarena
snäppe förordna och ogilla, så anser likväl det yttrade
ordet vara ett uttryck af alla Läsares vilja och
mening. Lika orimlig synes den uppgiften vara,
att fyra "Fenner" från Elvbacken vęste till Kungis
för att, efter deras egen utfago, uppläsning hos Le-
stadus till Kringvarnande Predikanter; men andra ville

vita, att affigten med resan skall vara, att gamla stycka till de
anförades befrielse & sådana uppgiften är utan tvifvel lagne
ur lusten; någon som varit ond på Säsaren, har taget in
billningen till kyrka, och spunnit ihop en lög, som blifvit
tagen för fanning af Säsaren, motståndare. De omtalade
Tinnerne hafva kommit till Kengis, ike för att samla
folk, ike för att uppläsa, till kringvandrande predikanter,
utan affigten med resan var att få sina egna tårefull
lösta & Den frågan, "hvorledes skall det til med de Christne i
Alten?" har säkerligen ike affende på areftanterna, utan
på andra Säsare. En uppgift af Fogden Hauge och
Besfogden Saxlund, att fanatismen herskar öfverallt på
Muonio och Tornå elfvar; men förnämligast i Karelian.
De Församling, tyckas stå i strid med Biskop Luobis för
förutnämnde uppgift, att orörelsen till en del blifvit stillad
i Kareliando, efter min förflyttning till Kengis. Det synes
äfsen, att dessa Fogdar ike tagit kändedom af Fogden
Hackzell's embetsrapporten till Landshöfdingsembetet i
Petta, rörande läseriet på Tornå elf. En annan upp-
gift af samma referenter, att lärdommen förplantas og
öfriskes ved omreisande Predikanter, der skulle faae
sine Reiskostningar godgjorte af en ved frivillige
Bidrag underhållet Casse under den Svenske Proofft Le.
stadus's Bestyrrelse" har affende på de Missionssektor,
vid Lwika Btk. Lappbarn, med Eder's Kongl Majts nådegi
tillstånd, ^{undehållas och undervisas} Referenterne Hauge och Saxlund hade lätli-
ligen kunnat få upplepning häröf, derett de ike varit
intagne af fördomar emot läseriet. Att jag alltså
des uppgiften som "Besigtelses afhovsmand og Befordrare"
bor ike förifalla underligt, så alla hafva den öfvertygelsen,
att början till mykterhetsreformen i Tornå ^{kommit ifrån Östgö} Lappmark. Den
uppgiften, att flere från Alten och Hammarfäst komma
till Kengis för att lära och derefter draga ut som omvän-
delse Predikanter, tal också en stor inskränkning. De
hafva åtminstone ike fått något uppdrag härifrån

3

att draga omkring som omvändelse-predikantert; men att de äro
Bibelförklarare i här varande Missions-skolor, kan väl icke
förmenas dem. Min oförgräpliga mening är, att referenterne
Hauge och Saxlund hysst all för höga tankar om sin egen
förmåga att bedöma de religiösa rörelserna i Kristendomens
Ljus. Öfverhufvud taget, förekommer uti dessa relationer, en
förunderlig sammanblandning af saker, händelser, orter och
personer, en lätthet att af enstaka fakta göra allmänna slut-
satsen, hvilket all utvisar brist på sakkännedom och brist
på consequens i deductionen.

För mig är det nu alldeles omöjligt att afgöra, huruvida
Koutokiins Läroverkens villfarelse kan hafva spridit sig till
Åkerö och Övenangen. Hvad jag deremot bestämt vet är,
att i Karasjok, Tjukkasjärvi och Pasila icke existerar nå-
gon sådan villfarelse, som är afvikande från den rena Evan-
geliska läran. Hvad deremot de sarsade Läroverken satsar
angår, så hafva dessa all för sparsamt blifvit vidrörde af
Biskop Juul och Lärkonsten Övral, troligen därför, att om
man undantager villfarelserna i Koutokiins, de sarsade Lä-
roverken satsar icke innehålla annat, än hvad som finnes
i våra kristliga läroböcker. Men tillämpningen af den
Evangeliska lärans sanning på människans förstånd och hjerta,
är något olika hos Läroverken och deras motståndare. Då
uti våra kristliga läroböcker talas om ånger, bättring, tro,
helgelse, rättfärdiggörelse, nyfödelse och försoning, så yrka Lä-
roverken, att människan bör känna och erfara sådant och icke
blott tro, att sådant satsas om i Catechesen. Anser
nu detta Läroverken yrkande för härmari och villfarelse, så vet
jag icke hvad som egentligen skall förfäga med Kristendomen.
Den första grunden, hvarom striden gäller emellan Läroverken
och icke Läroverken, är absolut nykterhet i Läroverken prästas, att en
människa, som vill med allvar ångra sina synder och göra
bättring, bör vara absolut nykter, och icke göra ånger och
bättring under inflytelse af den orone ande, som insupes
af spritdränken; dernaft yrka Läroverken, att hvar och en bör

återgållde orättfångit gods, och förlona sig med sin mæsta; att
syndaängern bör vara allvarlig och kännbar i hjertat; att tron
också bör vara lifvande och kännbar i hjertat, ike blott en
död kunskapsstro i förståndet; att en christen bör afhålla sig
ifran alla uppsätliga synder och föia ett heligt lifvorne; att sa-
gen bör predikag till väckelse för den sorglöse och till rättförelse
för en benådad christens lifnad; att Evangelium också bör predi-
kag till brott för ångersfulla och botfärdiga syndare m. m. Men
deremot påtta Läsarens motståndare, att Läsarna äro uppsluffade af
andelig hogfärd; att de anse sig för heliga och syndofria; att de
ike äga någon rättighet att döma, att Evangelium bör predi-
kag af Prästerna; att ett snälligt bruk af starka drycker
ike är någon synd; att dans och verldsliga nöjen äro lof-
liga och ofskylldega; att ingen kan vara beredd att dö; medan
han lifver; men att ånger och bättring bör ske, det erkännes
äfvän af Läsarens motståndare. Detta är det hufvudsak-
liga, hvarom tvisten gäller emellan Läsare och ike Läsare.
Da jag utstå haft nåden, att i underdanighet afgifva den af
Ederes Kongl. Majt i nåden af mig åskade förklaring, öfver
Embetsmyndigheternas i Norge, i underdanighet anförde kla-
gomål deröfver, att min verksamhet i egenskap af Prest, utöf-
vat en skadlig finsinflytelse på allmogens finnesstäm-
ning i Koutokeino och Finmarken, hvaraf Ederes Kongl
Majt tänktes i nåden inhämta, att jag, som i en god
och christelig mening velat uppmuna mina åhörare
till nykterhet och en sann christendom, ike kan
hafva haft för åsigt, att åstadkomma någon
finnesförvirring eller politisk hvalfning; så vågar
jag och hoppas, att Ederes Kongl. Majt, i anledning
af de pålunda utredda förhållanden, tänktes i
i nåden inse, att jag ike, med något sken af
rättvisa, kan vara skulden till de villfarelser
och oordningar, som uppkommit i Koutokeino
och Finmarken. Jag skattar mig lycklig, da jag i
anledning af den i nåden införade förklaringen

har fått tillfälle att inför Konunga Thronen nedlägga uttrycket
af min och mina ähörars välonskningar för Ederes Kongl
Majts timliga och ewiga lycksalighet i. Då en del af mina
ähörare tidlångt i synnerhet på de ställen, hwareff Guds
ord för dem förkunnas, äro författe i den höga sinnes-
stämning, att de känna en försmak af den Himmeliska
glädjen, och denna höga sinnesstämning, hwilken de icke måg-
tal hålla fördoled inom sig, har af den profana äskäderen,
som hys warit obekant med dessa höga känslor, blifvit uppfat-
tad som swärmeri och fanatiska. Jag hoppas dock, att Ederes
Kongl Majt känner kyrkohistorien allförväl, för att icke
wara förvillad i omdömet om rätta beskaffenheten af dessa,
den Helige Andes i författa Christna Förfamlingen, ofta för-
kommande väderverkningar.

Med djupaste wördnad, trohet och nit framhänder

Stormäktigste Allernädigste Konung
Ederes Kongl Majts

Pajala och Kongis den 14 April 1853.

Förplektigste undersåte
L. L. Lestadius.